

KIÁLTÓ SZÓ

TARTALOM

Vásárhelyi János: Jövel Szentlélek Úristen. — L. D.: Itthoni missziói munkánk a külmisszió munkájának tükrében. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA. Sz. A.: Misszionáriusaink elindultak. Presbiteri és nőszövetségi konferencia I. B. Duca-n. — Dávid Gyula: Levél. — S. J.: Öt előadás. — IRODALOM ES MŰVÉSZET. Vásárhelyi János. Vasárnapról vasárnapra. Ady L.: Nagy András. A református lelkipásztor kézikönyve. L. D.: Vásárhelyi János. Mi az egyház. L. D.: Horváth Jenő: Sáfárság a lelkipásztor életében. — KÉZ A KÉZBEN. — HIREINK.

ELKÉSZITTE: DR. TAVASZYSÁNDOR

1937

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XI. ÉVFOLYAM

1937. MÁJUS.

5. SZÁM

JÖVEL SZENTLÉLEK ÚRISTEN.

Irta: VÁSÁRHELYI JÁNOS, püspök.

János 14:2, 3—31.

A mai szent ünnepen sok sok ezer ajkon zendül fel a nagy reformátornak gyönyörűséges pünkösti éneke: „Jövel Szentlélek Úristen...“ Az emberi szívnek mélységes vágyakozását foglalja szórnyaló imádságba ez a gyönyörű ének. A mai emberiség legjobbjai ezekben az időkben igazán mélységesen érzik azt a szükségérzést, amelyből megszületett ez az ének, amely lényegileg meg-egyezik a zsoltárosnak könyörgésével: „Teremts bennem tiszta szívet, óh Isten és az erős lelket újítsd meg bennem.“ Új lélek után áhítunk. Esengve emeljük föl szemünket a magasságba, hogy vajjon mikor teljesíti be Isten azt a szent ígéretet, amelyet Izrael népének nagy szenvedései idején hirdetett Ezékiel próféta: „És adok néktek új szívet és új lelket adok belétek és elveszem a kőszívet a ti testetekből és adok nektek hússzívet és az én lelkemet adom belétek és azt cselekszem, hogy az én parancsolataimban járjatok és az én törvényeimet megőriztétek és betöltésétek.“ Érezzük, hogy ha beteljesülne ez az ígélet, ha új léleknek hatalma által az emberek valóban Isten parancsolataiban járnának és az Ő törvényeit megőriznék és betöltenék, valóban mássá, jobbbá, boldogabbá és áldottabbá lenne az egész világnak élete. De mi a Szentlélek elnyerésének feltétele? Erre a kérdésre kapunk feleletet felolvasott szentigénekből, amelyet a régi egyházi rendtartás éppen pünköst vasárnapjára tűzött ki az igehirdetés alapjául. Szentigénk alapján feleletet kapunk arra a kérdésre, hogy milyen szívbe jön el a Szentlélek, miben áll a Szentlélek munkája és miben nyilatkozik meg a Szentlélek munkájának áldása?

Az Úr Jézus Krisztus igen nehéz órában biztatta és vigasztalta szentigénkkel a csüggedt tanítványokat. „Hallottátok, — mondotta — hogy én azt mondtam néktek: Elmegyek és eljövök hozzátok.“ A fájdalmas búcsú órájában először is az igazi szeretet kötelességére figyelmeztette tanítványait Jézus. „Ha szeretnétek engem, örvendeznétek, hogy azt mondtam, elmegyek az Atyához, mert az Én Atyám nagyobb nálamnál. És most mondtam meg néktek, mielőtt meglenne, hogy amikor majd meglesz, higgyetek.“ A tanítványoknak Jézus távozásánál nemcsak saját veszteségükre kell gondolniok, hanem arra a boldogságra és dicsőségre is, mely a mennyei Atyánál az Úr Jézusra vár és azért örvendezniök kell azon, hogy Krisztus szenvedése véget ért. Ha a szülőknek gyermeke egy távoli városban szép és boldog lakóhelyet talál, bár bánkódnak a szülők a gyermek távozása felett, de mégsem lehetnek annyira önzők, hogy gyermeküket visszatartsák

és így útját vágják gyermekük boldogságnak. Vállalniok kell gyermekükért azt, hogy gyermeküknek öröme miatt elfelejtsék saját bánatukat. A szeretetnek ezen áldozatára figyelmezteti Jézus e szavakkal tanítványait: „Nem sokat beszélek már veletek, mert jön a világ fejedelme: és Énbennem nincsen semmije.“ Elvégzi Jézus azt, amit a mennyei Atya reáblzott, a válság munkáját, bár semmi közössége nincs a világ fejedelmével, a bűnnel, vállalja a bűnnek átkát és terhét, hogy megtudja a világ, hogy szereti az Atyát és úgy cselekszik, amint mennyei Atyja parancsolta neki és amikor betölti a mennyei Atya akaratát, akkor földi megaldzottságból visszatér mennyei dicsőségébe. Efelett a tanítványoknak nem bánkódni, hanem örvendezni kell. Jézus azonban azzal vigasztalja tanítványait, hogy eltávozdása után sem hagyja őket magukra. „Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédeimet: és az a beszéd, amelyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki küldött engem. Ezeket beszéltem néktek, amíg veletek valék.“ Jézusnak e vigasztalásában kapunk feleletet arra a kérdésre, hogy milyen szívben teljesül be az ígélet: „Hozzá megyünk és annál lakozunk?“ Az olyan szívben, amelyre talál a szó, aki szeret engem és megtartja az én beszédeimet. Hogy szívünkben lakózhassék a Szentlélek, annak az a feltétele, hogy megismerjük és szeressük Jézust. A Jézus iránt való közvetlen szeretet nyitja meg szívünket a Szentlélek ajándékai számra.

Evangéliumi hitünknek abban van a legnagyobb áldása, hogy Krisztusban és Krisztus által Isten közel jött hozzánk, megismerhető valóság lett számunkra, akit mi szeretetének megismerése alapján viszonzszerethetünk. Krisztusban úgy ismerjük meg Istent, mint a tökéletes szeretetet, aki egyszülött Fídt adta, hogy valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örökélete legyen. Amilyen mértékben megismerjük Jézus tanításait, szentséges életét, teljes szeretetét, olyan mértékben ébred föl szívünkben a szeretet Ő iránta és az Atya iránt, akinek nevében szólott, mert az a beszéd, amelyet tőle hallunk, nem az Ővé, hanem az Atyáé, aki küldötte őt, és ugyanolyan mértékben nyílik is meg szívünk az iránta való szeretetre.

Ime tehát a Szentlélek megszerzésének útja: megismerni, szeretni Jézust és megtartani az Ő beszédjét.

De képesek vagyunk-e erre? A saját erőnkben nem vagyunk képesek. A tanítványok sem voltak erre képesek. Jézus azonban azt ígéri, hogy a vigasztaló Szentlélek, akit az Ő nevében küld az Atya, az mindenre megtanít és eszünkbe juttatja mindazokat, amiket Ő mondott nekünk. Amikor szívünket és lelkünket átadjuk Jézus szeretésének és követésének, abban a pillanatban a Jézussal való közvetlen összeköttetés által megkezdí szívünkben munkáját a Szentlélek. A Szentléleknek munkája kettős: tanít és emlékeztet. Életünk nagy kérdéseire a Krisztus tanítása ad feleletet. Ő mutatja meg életünk értelmét és célját, a Szentlélek pedig azt, amit külsőképen megismerünk a Jézus tudománynak hirdetése és olvasása által, lelkünkben közvetlen benső meggyöződésévé teszi, úgy, amint hitvallásunk az igaz hitről szóló szép tanításában hirdeti, a Szentlélek az evangélium által szívbeli bizodalmat gerjeszt bennünk, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekünk is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékoz az Ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus által. A Szentléleknek munkája azonban nemcsak abban áll, hogy mennyei igazságok elfogadására indít bennünket, hanem abban is, hogy a Krisztus által megismert igazságokra emlékeztet és ezáltal életünk nehéz pillanataiban, kísértéseiben oltalmaz és segítséget nyújt nekünk az igaz élet útján való megmaradásra. A keresztyén anyaszentegyháznak, de egyeseknek élete is felemelően mutatja, hogy hogyan lesz úgy az összességnek, mint egyes embereknek kibeszélhetetlen áldásává a Szentléleknek emlékeztetése. Luther kétségbeesetten vívódott és kereste a bűnből és reménytelenségéből megszabadító erőt. Tudjuk, hogy egy porlepett biblia került a kezébe és amikor fölnyitotta a bibliát, csodálatosképpen a szeme előtt állott az Ige: Megigazulunk ingyen kegyelméből, a Jézus Krisztusba vetett hit által. Így emlékeztette Luther a megtartó igazságra a Szentlélek és mutatta meg nemcsak az ő számára, de millió és millió ember számára a tiszta és áldott életnek megtartó ösvényét. De ki tudná elsorolni, hogy a Szentléleknek ilyen munkája hányszor ismétlődik az egyeseknek életében? Egy fiatal ember beszélt el, hogy gonosz barátoknak csúblító szavára bűnös és gonosz helyre tévedt. Körülvette a vonzó

kisértéseknek lelket bódító képe. És ott, azon a helyen, a veszedelmes kisértéseknek óráján csodálatosképpen megjelent a lelke előtt Krisztusnak töviskoronds feje és hallani vélte az Ő igéjét: *Boldogok a tisztaszívűek. Így emlékeztette őt a Szentlélek a Krisztusnak életmentő szavára és tartotta vissza a bukás örvényéről. Hány ember van, akinek lelke nagy bánatában, szenvedésében eszébe juttatta a Szentlélek Isten azt az imádságot, amelyre egykor az édesanyja tanította és ez az imádság oltalom és menedék lett a számára. Hányszor történt, hogy a bűn véghezvitelére megmozdult kezét az utolsó pillanatban visszatartotta a gonosz cselekedettől a Szentléleknek emlékeztetése, amellyel felidézte a kisértés pillanatában lelkében a krisztusi szót: „Mit ér, ha az egész világot megnyered is, lelkedben pedig kárt vallasz?”*

Ha Krisztust szeretjük, így nyer lakozást szívlünkben a Szentlélek Isten, így tapasztaljuk azt, hogy a szívlünkben lakozó Isten nem néma, hanem lelkiismeretlünk figyelmeztetésén, imádságainkon keresztül állandóan tanít és emlékeztet minket Krisztus örök igazságú intelmeire, vigasztalásra, megtartó tanácsára. Ezért nevezi szentigénk a Szentlelket vigasztalónak.

*A Szentlélek e munkájának áldása pedig főképpen abban nyilvánul meg, hogy beteljesíti keblünkben Krisztusnak amaz ígését, amellyel tanítványai szívét is vigasztalta, bátorította: „Békességet hagyok néktek. Az én békességemet adom néktek. Nem úgy adom én néktek, amint a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, se ne féljen.” A szívlünkben lakozó Szentlélek mennyei békességet ad. Olyan békességet, amelyet nem adhat ez a világ. Mindenkinek különbség nélkül adja és nemcsak egy bizonyos időre, hanem mindenkorra adja. Ebben különbözik attól a békességtől, amit a világ ad az embernek. A világ békessége nem lehet mindenkinek a része. Békessége van a gazdag embernek, de nélkülözi a gazdag ember békességét a szegény ember. Békessége van az egészséges embernek, de nélkülözi ezt a békességet a beteg ember. Békessége van a boldog, reménykedő embernek, de nélkülözi ezt a békességet a szenvedő, reménytelen ember. Bizony úgy van, hogy minden békesség, amit e világ ad, csak egy ideig szól. Egyszer mindenkire nézve elkövetkezik az az óra, amikor a világ szerint élő embertől elvétetik a békesség. Csak Krisztus által a hívő embernek van elveszithetetlen békessége. Mi az alapja a Krisztus által adott békességnek? Megmondja ezt a mi Urunk Jézus, amikor azt mondja: *Ha valaki szeret engem, megtartja az Én beszédemet, az Én Atyám szereti azt. Ebben van a hívő léleknek a békessége. Krisztusban bizonyosságot nyer afelől, hogy Isten szereti őt. Ha öröme van, ha egészsége van, ha boldog, akkor az életnek áldásaiban békességes szíve legfőképpen abban a gondolatban, hogy az élet javaiban az őt szerető Isten áldását ismeri meg, de ha szenved, ha beteg, ha szegény, ha nyomorúságok ostromolják, akkor is békessége van szívének, mert tudja, hogy őt Isten szereti, az Isten szeretetéből sem élet, sem halál kiszakítani nem tudja, és ha Isten jónak látja azt, hogy megpróbálja, Isten tudja azt is, hogy a jelenvaló élet szenvedéseit miképpen fordítsa javára, azért rendületlenül bizik Mennyei Atyjának irgalmában s nem kétségkedik abban, hogy az, aki a Golgota keresztjét a megdicsőült élet jelképévé tette, az ő szenvedéseit is áldássá tudja átváltoztatni. Így tölti be szívét szent békesség az élet nyomorúságai között, az a békesség, amelynek birtokában szent megnyugyással énekelt a hitnek költője: „Bárha kereszttel látogat, Kész segedelemmel támogat, Légy csendes szívvel.”**

Ime, így kapunk feleletet a kérdésre: Hogyan juthatunk Szentlélekhez? Az első lépés, hogy megismerjük és szeressük Jézust, ezt a lépést magunknak kell megtennünk és a többi a Lélek ajándéka. Kérjük a Kegyelem Istenét, hogy Szentlelke által indítson fel az első lépés megtételére, mert csak így lehet részünk nekünk is a Pünköszt áldásaiban.

Vasárnapról-Vasárnapra című kötetből, amely a napokban jelent meg.

Itthoni missziói munkáink a külmisszió munkájának tükrében.

Egyházunk misszionáriusa: Babos Sándor több mint egy fél éves szabadságra jött haza Mandzsuriából. Ez alatt az idő alatt több alkalommal hallottam előadását és személyes beszámolóját. Ezek hallgatása alatt születtek meg azok a gondolatok, amelyeket itt közre adok.

1. Babos Sándor több mint száz gyülekezetet és középiskolát látogatott meg itthon létele alatt. Az ország legkülönbözőbb részeiben megfordult és munkája elé soha senki semmiféle akadályt nem gördített. Vezető állásban levő főhivatalnokokkal is kellett tárgyalnia, pl. egy prefektussal egy Mandzsuriában rekedt hadifogoly testvérünk hazahozatala érdekében és mindentől a legnagyobb elismeréssel támogatták. *Minden beszédén és munkáján határozottan látszott, hogy valóban evangéliumi munkát végez.* Épen ez a külmissziói munkának egyik leghatározottabb jele. Fel kell tennünk a kérdést, hogy mi a mostani feszült légkörben megtettünk-e és megtesztünk-e mindent, hogy egyházunk itthoni missziói munkáit minden más vonatkozástól mentes evangéliumi munkának mutassuk? Ahogy Babos Sándoron át tisztán meglátszott, hogy a külmissziói munka senmi más, mint az evangélium szolgálata, ugyanúgy nekünk is mindent meg kell tennünk, hogy minden itthoni munkánkon meglátszódjék, hogy azok egyházunk lényegéből folyó evangéliumi munkák. Hátha ezzel a magatartással itthoni missziói munkánk számára is nagyobb szabadságot tudunk biztosítani?!

2. Azt mondják, hogy a pogány-misszió munkája tőlünk idegen ügy, nekünk első sorban a magunk megtartására kell berendezkednünk. Ez a gondolkodás konferenciákon egyes hozzászólásokban többször kiütközött. Két kisebb, vidéki lap éles, sőt egyenesen bántóhangú cikket is irt Babos Sándor ellen és úgy tüntette fel őt és munkáját, mint amely a mi itthoni életünk sikere elleni merénylet. Persze ezek a felszólalók és írók nem ismerik, hogy az egyház nem pusztán emberi intézmény, hogy azt nem az emberi józanág és belátás, hanem Isten Lelke vezeti és az ellen pedig ember semmit sem tud tenni. Az ilyen megnyilatkozásokkal szemben a legékezebb cáfolat azok a tömegek voltak, akik állandóan felvonultak a misszionárius hallgatására. S hogy ez az érdeklődés nem pusztán szenzációéhség és kíváncsiság volt, mi sem mutatja jobban, mint az a tény, hogy mindenütt a megszokottnál nagyobb perselypénzek gyűltek be az előadások és istentiszteletek után. Tudunk olyan esetekről, amikor *misszió ellenes* lelkek egy-egy előadás,

vagy prédikáció után megvallották eddigi tévedésüket és ennek jeleképpen nagyobb adományokat adtak a misszió javára.

3. *A külmissziói munkában a missziói munka frissességét, elevenségét láttuk.* Ez a munka mindig új kereteket teremt, helyesebben nem is teremt, hanem talál. Ma annyiszor halljuk, hogy itt is, ott is beszüntették a belmissziói munkákat, többé semmit sem lehet tenni. Babos Sándoron át nagyon világosan megláthattuk, hogy a missziói munkákat senki emberfia be nem szüntetheti, mert ezek a munkák, ha valóban azok voltak, újra életre törnek. Amit be lehet szüntetni, az nem missziói munka, hanem emberi vállalkozás. Határozottan megláttuk, hogy csak egyik-másik idői formáját lehet a missziói munkának megszüntetni, de nem magát a munkát. Mert mi a missziói munka itthon és Mandzsuriában egyaránt? Nem más, mint megkeresése azoknak, akik távol vannak az evangéliumi élettől és bizonyágtétel előttük Krisztusról, a mi Megváltónkról. Sajnos, mi azonosítottuk a belmissziót a vasárnapi iskolával, bibliakörrel, IKE-vel, leányszövetséggel stb. és nem láttuk meg, hogy ezek az *alakulatok csak keretei a missziói parancs végrehajtásából származó missziói munkának.* A missziói munkák ezekkel nem állanak vagy esnek. A mai nehézségek között Isten épen arra mutat rá, hogy eddigi munkánban mennyi polyva volt és ezután mennyivel inkább igazi személyszerinti missziói munkát kell hiveink között végeznünk.

A missziói munkákban határozottan érzik, hogy az ügy, amelyért szolgálnak, *Krisztus ügye.* Mi valahogy úgy vagyunk, hogy missziói munkánkban a magunk ügyét, vagy egyházunk tévesen értelmezett ügyét láttuk, azért, mert nem láttuk magunk és egyházunk mögött és fölött Krisztust mint személyes Urat és Királyt. Egyházi életünkben csak a gyenge, földi, emberi tagokat és nem a tagokért harcoló, azokat erősítő és védelmező főt, az Isten Krisztust szoktuk látni. Nem a hit *fejedelmére és bevégezőjére,* hanem a hit *akadályaira* nézünk és ez az oka minden bizonytalanságunknak. A külmisszió munkásai minden nehézségük között az egyház fejére néznek. Mandzsuriában is sok nehézsége van a missziói munkáknak. Az új japán uralom súlyos akadályokat állít eléje. A misszionáriusoknak az a szokásuk, hogy a súlyos és döntő kérdésekben való határozás előtt *közös imádkozásra gyűlnek össze* és így határoznak. Vajjon a mi gyülekezeteink vezetői és tagjai viszik-e Isten elé, az egyház Ura elé a világ oldaláról támasztott nehézségeket és kéri-e egészen komolyan az ő határozott választ arra nézve,

hogy mit kell tenni? A külmissziói munka erre az útra határozottan rámutat.

4. A legértékesebb hatás, amelyet Babos Sándor itthoni szolgálata alatt nyertem, annak meglátása volt, hogy a külmissziót kérdésekkel való foglalkozás legnagyobb ajándéka abban van, hogy saját hitünk gyarapodik meg általa. Az evangéliumi élet a külmissziói munkákon át ismerhető meg leginkább. A külmissziói munka igazi gyökereiben, tiszta vonalaiban mutatja meg a keresztyén élet és egyház kezdetét, elplántálását. Ebben a munkában leegyszerűsödnek a kérdések és épen ezért világosabban is láthatók. Nálunk itthon igen nagy a keresztyén és egyházi élet felépítménye és ezek alatt a felépítmények alatt nehezen tudjuk meglátni az alapvető tények határozott vonalait és követeleit.

5. Babos Sándor beszélt, hogy hazajövetele után alig ismert rá egy-egy lélekre, akik erővel eltelve hagyták itt három évvel ezelőtt. Az elmúlt három év alatt a külső körülmények hatása folytán sok lelkipásztor és ifjúsági vezető veszítette el hite rugalmasságát és bátorságát. Mindenfelől csak panaszt és kétségbeesést hallott. Szörnyűnek látszott előtte a lelkiekben való hátramaradás és ellanyhulás. Látogatásai azonban arról győzték meg, hogy ezt a nehéz hangulatot, — ami tényleg inkább csak hangulat, mint mély meggyőződés — a gyülekezetek szélesebb rétegeiben nem lehet feltalálni. Egyházunk a maga egyetemében, gyülekezeteiben az utóbbi évek alatt sokat erősödött és izmosodott. Annál szomorúbb, hogy épen a vezetők lelkében lehet megroppanásokat és félelmet találni. A külmissziói munkában a vezető lelkének erején, bátorságán, hitén és szeretetén fordul meg a munka. Ez a tétel itthon is fentáll. Annál erőteljesebb lehet a munkánk, annál találékonyabbak leszünk benne, minél inkább Isten előtt hordozzuk munkánk kérdéseit.

Pár előadás hallgatása, pár órai személyes beszélgetés annyi erőt és áldást jelentett magam és munkám számára. Higyük el, hogy Isten a mi megtartásunkat is szolgálja azáltal, hogy közülünk is küldött valakiket a pogányok közé. Ha már megszűnt a Babos Sándorral való személyes találkozás lehetősége, írásaiknak olvasásán át egyre nagyobb figyelemmel kísérjük az ő és misszionárius társai munkáját, hogy ebből az érintkezésből pótoljuk, amit ittléte alatt elmulasztottunk.

L. D.

A háborúellenes lelkészek szövetsége, amelynek ma Hollandiában, Angliában, Skóciában, Dániában, Norvégiában, Svédországban, Franciaországban és Svájcban vannak helyi egyesületei, 1937 június 29-től július 1-éig tartja Edinburgban negyedik világkongresszusát. A kongresszuson a következő témákról tárgyalnak: keresztyénség és totalis állam, a katonai szolgálat megtagadásának problémája, a népszövetség, a szankciók és a nemzetközi rendőrség.

Egyházunk Munkája

Misszionáriusaink útnakindultak.

Egyházunk életében a Krisztus által adott ígérlet nyilván látható. „Aki elveszti életét érettem és az evangéliumért, az megtalálja azt.“ A külmissziói munka vállalása és végzése azt jelenti egyházunkban, hogy komoly evangéliumi munkásokat „veszít el“ egyházunk a misszionáriusok személyében Krisztusért és az evangéliumért. Jelenti azt is, hogy az egyház komoly tagjai tekintélyes részének figyelme és áldozata e munka felé fordul. Egyszerűen emberi szempontból nézve a külmisszió munka számunkra veszteség. De ez a veszteség az élet megnyerése Krisztus szerint. S mikor így „vesztegeti“ egyházunk munkaerejét és pénzét, addig itthon a szétszórtságban élő testvérek iránt a „vesztegetés“ arányában nő a felelősség és a munka értük. Amint az egészséges test csak úgy marad meg épen, ha minden szervét foglalkoztatja, úgy kezd egyházunk megépülni, egészségesebbé válni a minden irányú engedelmisséggel. Meg vagyunk győződve arról, hogy életünk megújulása itthon oly mértékben fog bekövetkezni, amely mértékben az a missziói lelkület él a hívekben, mely külmissziói munkánkat lehetővé teszi s amely — amint kimutatásaink bizonyítják — a Romániában élő 750 ezer református közül eddig még csak 3 ezeret tudott tevékenységre bírni.

Lőrincz Máriában, aki mint a mandzsuri missziói mezőre visszatérő Babos Sándor felesége meggyőzően végzi a missziói munkát — egyházunk megint egyik komoly, jelentős munkását „veszti el.“ Biztos azonban, hogy ez az újabb veszteség nagy nyereséget fog jelenteni, ami meg fog látszani itthoni életünkben is.

A két missziói munkás kibocsátása április 11-én történt a cluji alsóvárosi templomban. Babos Sándorné az egyháztól mint missziói munkás külön kibocsátást nem nyert, a külmisszió itthoni tábora úgy nézi őt, mint misszionáriust, akinek kemény munkája lesz az Úr szőlőjében és ő is úgy megy Mandzsuriába, mint aki tudja, hogy „egy a szükséges dolog.“

A kibocsátás napján délelőtt Vásárhelyi János püspök hirdette az ígét. Jónás próféta alakját elevenítette meg beszédében, aki nem akart Isten missziói parancsának engedelmeskedni. Kifejtette, hogy nem saját belátásunk kell hogy vezessen, hanem Isten parancsa. Isten irgalmas szívé, aki minden néphez küldi követeit. Jóllehet szegények és erőtlenekek vagyunk, ez nem lehet ok arra, hogy Istennek misszióba küldő parancsát visszautasítsuk. Az ő ereje erőtlenség által végeztetik el.

Istentisztelet után *Dr. Horváth Jenő* ismertette a mandzsuri misszió fejlődését és jelen helyzetét. 70 évi missziói munka, mely sok próbával és martíromsággal volt kapcsolatos, több mint száz gyülekezetet hozott létre. De még ma is rengeleg megyéje van Mandzsuriának, ahova Isten igéjének hirdetői egyáltalán nem jutottak el. Még sok munkára, munkásra és áldozatra van szükség addig, amíg Mandzsuria minden vidékén hallják az igét. — Délután *Nagy András* arról beszélt, hogy az ószövetség mennyire tele van a Messiás, a Krisztus, a Felkent váradalmával. Az ószövetségben várt Krisztus az újszövetség történeti Jézusa. A várt és Jézusban megjelent Krisztus a misszió Ura, aki ma is folytatja a nagyvonalú munkáját. És nem lehet semmi igaz ok arra, hogy e munkából kimaradjunk.

A kibocsátás napjának legünnepélyesebb alkalma, mikor a templom zsufolásig megtelt, a délutáni istentisztelet volt. *Babos Sándor* hirdette ekkor az igét: „Örüljete az Urban mindenkor, ismét mondom, örüljete” alapigével. Öröm teljesíteni az Úr parancsát s keresztyén emberek búcsúja nem a szomorkodásra kell hogy alkalom legyen. Az igehirdetés után *Lőrincz Mária* vett búcsút a gyülekezettől. „Aki inkább szereti apját vagy anyját, hogynem engemet, nem méltó én hozzám.” Engedelmeskedni akar Krisztusnak és nem tekint emberi érzésekre, hanem követi az Urat oda, ahova küldi. Az egész ünneplő gyülekezetet szíve legmélyéig megrendítő két igehirdetés után az ünnepséget *Vásárhelyi János* püspök meleg szavai zárták be, aki a két misszionárius életében mutatta meg, hogy mily kegyelmes az Isten és fel tudja használni a szolgálatára mindazokat, akiket kiválasztott.

Most misszionáriusaink öt évre eltávoztak közülünk. Isten tudja, hogy mily munka áll előttük és előttünk. Az azonban biztos, hogy a megbízások bátor vállalása és elvégzése s az imádság, melyben Isten elé járulnak ők is és mi is, összeköt minket a Krisztus egységében és országának munkájában. Számunkra pedig ez a végső fontosságú dolog, hogy Krisztusban éljünk reá hallgatással és parancsai betöltésével.

Két misszionáriusunktól az egységnek ebben a reményében veszünk búcsút. Sz. A.

Presbiteri és nőszövetségi konferencia I. G. Duca-n.

Az odorheiu-i egyházmegye presbiteri és nőszövetségi vezetői találkozóira gyűltek össze márc. 30 án I. G. Duca-n. Az összejövetelnek az adott különös jelentőséget, hogy azon ft. és mélt. *Vásárhelyi János* püspök úr és a *püspökné* ömértósága is részt vettek, megjelenésükkel emelték a külső kereteiben impozáns ünnepségek fényét, áldozatos közreműködésükkel, irányítói

munkájukkal pedig elsősorban járultak hozzá ahhoz, hogy a konferencia lelki áldásokban is gazdag legyen.

Szeretett vendégeinket márc. 29-én nt. *Nagy Lajos* esperes és *Sebesy János* főgondnok várta Sighisoarán, ahonnan este 8 órakor érkeztek meg együtt I. G. Duca állomására. Itt a polgári község részéről Serer Stanila, az egyház részéről *Dr. Gyárfás Pál* fogadták őket, miközben a ft. püspök urnak Kovács Mária, a püspökné ömértóságának Nagy Sárika virágcsokrokat nyújtottak át. Mindketten szíves szavakkal köszönték meg a meleg fogadtatást.

Másnap, 30 án d. e. 10 órakor istentisztelet nyitotta meg a konferenciát, melyen a püspök úr és az esperes úr végezték a szolgálatot. A püspök úr I. Kor. 16:13 v. alapján tartott lendületes predikációjában prófétai hévvel hívta fel az anyaszentegyház népét, az őrállókat külön is, a hitben való állhatatosságra és bátor kitartásra. Istentisztelet után egyházközségi díszközgyűlés volt, amelyen *Györfi Pál* I. G. Duca-i presbiter presbiterre választása 50. évfordulója alkalmából üdvözölték a következők: az egyházkerület részéről a püspök úr, az egyházmegye részéről *Dr. Sebesy János* főgondnok és az egyházközség nevében *Dr. Gyárfás Pál* presbiter. A püspök úr egy nagy díszköltésű bibliát, a presbiterium pedig díszes emléklapot ajándékozott ünnepelt presbiter aának.

Díszközgyűlés után presbiteri konferencia volt, melyet a püspök úr nyitott meg, vezetett és zárt be szíves szavakkal. „A presbiter lelki élete” címen megtartott előadásában az esperes úr megrázó szavakkal és szívből fakadó fájdalommal mutatott rá a presbiteri kar lelki életének égető hiányaira és vázolta a megújulás útjait és lehetőségeit. Miután az összes jelenlévő egyházi, polgári és társadalmi alakulatok képviselői tisztelegtek magas vendégeink előtt, az egész ünneplő közönség közeledően vett részt, melyen a püspök úron kívül *Constantinescu M.* prefektus *Dr. Jodál Gábor* és *Dr. Fodor Boldizsár* szólalt fel.

Délután 4 órakor e. m. nőszövetségi konferencia volt. Elnöki megnyitót és bezáróbeszédet *Dr. Gyárfás Pálné* mondott. A püspökné ömértósága megköszönve az üdvözlést, megragadón körvonalazta a nőszövetség feladatait. A végzett munkáról *Márk Mihály* titkár számolt be, míg „A ref. nő feladata a családi élet körében” címen *Olajos László* tartott előadást. Az este 8 órakor megkezdett templomi ünnepélyen a püspök úr beszélt a keresztyén kereszt-hordozásról, *Borbély Mózes* kísérete mellett énekelt *Valády György*, *Nagy Sárika* pedig Reményik verseket adott elő. A lelkes szolgálatot a nőszövetségi konferencián *Thamó László* belm. előadó, a templomi ünnepélyen *Kiss István* főjegyző végezték.

LEVÉL.

Levél egyik barátomnak, akire jellemző, hogy minden dolgot kritizál, így is lehetne mondani: piszkál, de lehetőleg nyilvánosság előtti tartózkodással. Talán meg fogja bocsátani nekem, hogy kérdéseire és okoskodásaira, módszerével ellenkezőleg, nyilvánosság elé megyek, hátha egyszer leereszti sisakját. Kérdései különben közérdekűek.

Kedves Barátom!

Leveledet, mint mindenkor, most is örömmel vettem, bocsánatot kell azonban kérnem tőled, hogy választomat nem zárom a boríték titokzatossága mögé. Olyan dolgokról beszélsz, melyek nemcsak a te, vagy az én ügyem, hanem minden transzilvániai református magyar emberé s válaszómban is, ha irántad egész őszinte akarok lenni, más pedig nem akarok lenni, olyan kérdéseket kell érintenem, melyek bizonyára másokat is érdekelnek. Egyre azonban már most szeretnék kérni, arra ugyanis, hogy amikor írsz, igyekezzél már te magad mondanivalódat valamilyen rendszerbe foglalni, ezt tőled, mint barátomtól a megsértés veszélye nélkül kérhetem. Ezzel tudniillik megkönnyíted az én munkámat is. Másikülönben rendszer nélkül magadat is szétforgácsolod.

Szélfolyó, azonban életrevaló gondolataidat engedelmekkel néhány gondolat körül csoportosítom. Azt remélem, hogy nem hagyjak választ nélkül, ha úgy érzed, hogy igen, vess magadra.

1. Mint mindig, most is kitér belőled az őseredeti falusi magyar. Ez nem volna baj, ha nem lovagolnál még mindig azon a kérdésen, hogy magyarnak vagy reformátusnak kell-e lenni előbb. Azt mondod, hogy a szomszédfalusi lelkész, aki szerinted szerfölött biblialis, nem hagy nyugton ezzel a kérdéssel. Ő előbb református. Hát ha az akar lenni, engedd, hogy legyen, de neked azért nem muszáj csupa daczból azt kiáltanod, hogy előbb magyar vagy. Én azt szeretném, ha a kettőt egyszerre tudnád kimondani, úgy, hogy el se válasszátok, de össze se keverjétek; ha nem ezt teszték, mindkét oldalon, baj lesz. Ugyanis légüres térben, színtelen és semleges emberek között fogtok dolgozni s ezzel megcsaljátok magatokat, mert ilyen emberek nincsenek.

Ha elfogadod, amit ajánlok, nem engem fogadsz el, hanem az embernek Isten által teremtett állapotát.

2. Kényes dolgokról beszélsz tovább, de kérdéssed elől nem térek ki. Így fogalmazhatnám széthulló kérdéseid: én, aki tíz évig voltam egy falu feletts vezetője, a tapasztalat alapján is miképpen ítélem meg népünk politikai orientálódását és helyzetét?

Mindenesetre nem vagyok veled egy véleményen, amikor népünk mostani politikai vezetőitől az állami politika irányításába több befolyást szeretnél látni. A baj nem itt van. Vannak dolgok, melyeket el kell fogadnunk változathatatatlanságukban. Mi, barátom, nagyon kevesen vagyunk ahhoz, hogy számban nemzeti érdekeinket megfelelő súllyal tudjuk érvényesíteni. Képviselőink bejelentik, hogy ezt vagy azt a törvénytervezetet nem szavazzák meg, de azért mégis lehet törvényt belőlük.

Nagyobb bajnak tartom ennél azt, hogy vannak, akik nemzeti öntudatlanságból olyan többségi pártok keretét között helyezkednek el, rendszeren öntudatos ábrándok, vagy egyéni érdekek hiú kielégítése reményében, melyek sajátos nemzeti érdekeinket nemcsak hogy nem szolgálják, de nem is respektálják.

Azt azonban teljesen aláírom, hogy a falu népe szellemileg és anyagilag egyaránt vagy eszköze, vagy tárgya a többségi politikának. A falu a tudatos politika irányvonalát nem ismeri fel s megtörténik, hogy népe más nemzeti egységbe vált át, vagy más párt erőslésére töri szét politikai erejét, ahol a maga nemzeti érdekeit nem szolgálhatja.

Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy népünk saját nemzeti politikai formájához, a Magyar Párthoz való viszonyában éppen ennyire öntudatlan. Lehet, hogy nem lesz hajlandó ezt mindenki aláírni, de ez nem von

le semmit állításom igazságából. A párt „magyar” jelzőjének van valami történelmi varázsa, hajtó ereje, a nép történelmi öntudata azonban megfelelő táplálék hiányában elcsenevészsedik. Politikai magatartása csupán választások idején nyilvánul meg. A falu népi pártpolitikája erőtlen, lanyha, tájékozatlan. Nincs saját helyzetének megítéléséhez szükséges ismerete, lassanként sorvad benne a nemzeti politika hajtó ereje; az öntudatos megismerésen és ítéleten nyugvó felelősség önmagáért és népéért. Amikor politikai felelősséget mondok, ez alatt nem csupán politikai életmegnyilvánulásának külső kereteihez való pusztá ragaszkodást, hanem olyan lelkületet értek, amely a népség vonásaitól duzzad, amely belsőleg kötelezi el magát ahhoz a közösséghez s annak sorsa vállalásához, melynek egyik tagjaképpen született, mely tisztázta, megértette és vállalta saját lényegének parancsából folyó feladatait, mely az isteni akarat itteni és mostani parancsának az ő életében való érvényesüléseért nem enged elveszni semmit abból, aminek hiánya e parancs iránti engedelmisségben akadályozza, avagy gyengíti.

3. A Magyar Pártról kedves barátom olyan állításaid vannak, melyek nem fedhetik a valóságot s viszont hallgatsz, vagy nem veszel észre olyan tüneteket, melyek lényeg meg vannak.

Ti civódhattok azon, de még sem válik sem hasznunkra, sem dicsőségünkre, hogy vajjon a Magyar Pártnak van-e vagy nincs létjogosultsága? Akármit állítottok, én azt vallom, hogy a mi politikai magatartásunk külső eszköze és kerete a Magyar Párt. Még akkor is ezt mondom, ha ez a keret most csak keret, csak forma, lényeg nélkül. Abszolút tartak semmiféle pártban nincs. Azért azonban lehet és kell tenni valamit, hogy ha pártunk ma forma lényeg nélkül, lényeg is kerüljön bele. A párt kiépült formájához a megbízást csak a néptől kaphatja, tartalommal is csak a népi lényeg töltheti meg.

Könyököddel surolod ezt az állítást, de még sem mered kimondani, hogy a párt ürességéért a vezetők a felelősek. Jó, hogy nem mondtad ki. Felelőtlen kijelentéseket tenni a legkönnyebb. Eseteket általánosítani pedig sohasem szabad. A vezetőket valahányszor rágalom éri, szeretném a vádaskodókat a vádolt nyílt fedezékébe állítani bármily rövid időre, hogy meglássák, könnyű-e ma vezetőknek lenni?

Ne hidd azt azonban, hogy én most védőbeszédet akarok tartani pártunk vezetői felett! Amit mondok, azt nem szabad meghallgatnia és magára vennie annak, aki a nép szolgálatára képtelen és alkalmatlan s akit helyén hiúsága és más mellék érdek tartanak. Szeretném, hogy aki vezetésre vállalkozik, szolgálatának ne csak külsőségeit, még megdicsőítő szenvedéseit se csupán, hanem főképpen annak felkészültségét és felelősségét vállalja. A politikai vezetéshez ma nem feleslegesen, annál kevésbé félbemaradt emberek, nem felesleges idők és tompa képességek, hanem minden tekintetben egész emberek kelljenek.

Abban már igazad van, hogy a „forma, lényeg nélkül” állapota miatt felülről legtöbbször a nép öntudatlanságára terelődik a gyanú. Aki a népet ismeri, sokat tudna róla mondani, jót is, rosszat is. Sohasem szabad egyik állítást a másik nélkül mondani. Népünknek hiányzik a politikai iskoldzottsága, ami a múlt bűne; hiányzik azonban megfelelő megszervezése, céltudatos vezetése, folyamatos nevelése, ami már a jelen mulasztása. Tájékozatlan, ismeretlen, öntudatlan s kevés

komoly tett történik, hogy ne legyen ilyen. Nem mondom, hogy nem történik, de nem azzal a kényszerű gyorsasággal, melyet a mai politikai élet irama parancsol. Az a tény, hogy népünk elég türelmesen kitarított az üres keret mellett, részben a múlt nemzeti öntudatának, részben más pártok eddigi taktikai ügytelenségének tulajdonítható. A helyzetet az teszi kritikussá, hogy a múlt nemzeti öntudatából a most felnövekvő nemzedék egyre kevesebbet sziv magába, viszont a nemzeti öntudat újraéledésétől megerősödő többségi pártok egyre nagyobb leplezett és leplezetlen taktikával vetik ki hálójukat. Az ellenállás képessége fogy, a támadás ereje nő. Ha az erőviszonyok eltávolodásának egy heveny pillanatában népünk mai politikai kerete szétörik, hiányozni fog a megfelelő nemzeti öntudat és erő, hogy a nemzeti szolgálatnak egy újabb keretét tudja életre hívni.

Összegezem az eredményt: **politikai nevelés alá kell venni a népet.** Ennek a nevelésnek a feladata az, hogy összeszedje, feltárja, kihasználja azokat a belső utakat, eszközöket és lehetőségeket, melyek a nép és népközösségünk érdekeire és céljaira tekintenek teljes felelősséggel.

4. Amit a továbbiakban írsz, az általánosan tapasztalt jelenség. A elkészeket szívesen megtennék a faluban a politika exponensének. Ezt nem feltétlenül kell vállalnod, de viszont semlegesnek sem szabad maradnod.

Most nagyon profánul határoztalak meg, ha azt mondom, hogy a nép vezetője vagy. Nem egyik vagy másik érdekének, hanem minden vonatkozásban egyformán. A politikum csak egyik érdekészál. Ha egy egész embert megkivánó szolgálathoz kötötted le magad, akkor mi lesz a hivatás egyéb ágaival? Valamelyik feladatodat el fogod hanyagolni s ezzel rosszat tettél. Tudod mire vigyázz: semmit se tégy, de annyira kezdedben legyen a néped, hogy nélkülöd se tegyenek semmit. A helyzet parancsa és a személyi arravalóság mértéke szerint keress embert erre a szolgálatra. Nézz szét jól! Ha nem találsz, nevelj! Hogy te nem vagy párt-exponens, ez még nem jelenti, hogy a politikai cselekvés felelőssége alól mentve volnál. Rád nézve semmi sem közömbös, a politikai vonatkozású dolgok sem.

Azt azonban ne feledd, hogy te azért vagy a helyeden, hogy bizonyosságot tégy Jézus Krisztusról. A nemzeti létforma Isten igéje szolgálatának „sine qua non“-ja. A politika lehetőségét is azért engedi meg Isten, hogy teljesebbé tegye a szolgálatot. Őrizzkedj a bálványtól, hogy eszközöket cillá magasztosíts, de attól is, hogy Istent eszközzé alacsonyítsd.

Közelebről személyesen találkozunk. Addig is testi szeretettel ölel és munkádra Isten áldását kívánja:

DÁVID GYULA.

Öt előadás.

A Református Theologia dísztermében Vásárhelyi János, Kádár Géza, László Dezső, Borbáth Dániel és Dr. Tavasz Sándor öt előadás keretében állították az Ige mértéke alá egyházunk égető kérdéseit.

1. Jöhet-e létre unió a keresztyén felekezetek között?

Bangha Béla, jezsuita szerzetes „Keresztyén unió“ című cikkére ad feleletet *Vásárhelyi János*, püspök.

A keresztyén unió kérdése szent és áldott kérdés — mondja —, amellyel a keresztyén felekezeteknek állandóan foglalkozniuk kell. Az egység Jézus Krisztus főpapi imájának alap gondolata, Pál leveleinek központi igazsága, Kálvinnak és Luthernek égető kérdése, a protestáns egyházaknak pedig küldetése, amelynek betöltésére a történelem folyamán szüntelenül törekedtek (lausannei, stockholmi, genfi konferenciák).

A római egyház csak a legutóbbi időben foglalkozik a kérdéssel. A hitelenség óriási előretörése kényszeríti. Bangha Béla cikke is ennek a kényszernek örvendetes következménye.

Bangha Béla tanulmányára hivatkozva, az előadó tárgyilagosan rámutat arra, hogy az egység dogmatikai, érzelmi és közjogi ellentétek miatt elképzelhetetlen. Sem a római katolikus, sem a protestáns egyház nem adhatja fel, önmegsemmisülés nélkül, igazságát. De közeledés jöhet létre. Mindkét egyház áldott megújító hatással folyt be, sokszor öntudatlanul, egymás életébe. Örvendetes tényként említi, hogy mindkét egyház kisebb dogmatikai ellentétek helyett, a végső nagy kérdésekre keres feleletet. Ez a kérdés alapját képezheti a közeledésnek.

Vásárhelyi János püspök egyházunk feleletét evangéliumi parancsban adja meg: azoknak az egyházaknak, amelyek Krisztusban hisznek, nem az a küldetésük, hogy igazságukból egymás ellen dorongot faragjanak, hanem az, hogy egymás hite által meggazdagodjanak.

2. A munka evangéliumi megítélése.

A második kérdésre *Kádár Géza*, alsóvárosi lelkész ad feleletet.

Isten törvénye a munka. Mindenkinék dolgoznia kell és munkálkodni mindenkinék joga van. A munkát-

lanság, az élet javainak munkátlán megszerzése a bűn következménye.

A bűn következménye a szellemi és fizikai munka értéksorrendben való szembeállítás. Az evangélium tükrében nézve minden munka egyenlő értékű, nem állítható egyik a másikkal szemben. Természetükénél fogva lehetnek eltérőek, de soha sem ellenségesek.

A mi korunk (szocializmus, kommunizmus), a munkát tehernek, robotnak, kényszernek tartja. Az evangélium kötelelősséggé, áldássá, tisztességgé, vigasztalássá nemesíti. A mai kor a munkát személytelennek, a géppé vált ember robotjának, az evangélium személyes, isteni megbízatásnak tartja. Lelki kapcsolat nélkül a munka megöli a munkást, a munkában lelkükkel résztvevők szabadon szolgálnak.

Szolgálattá tenni a munkát, ez a munka lelke. És ez az evangélium felelete.

3. Elkésett-e az egyház a szociális szolgálattal?

A kérdést sürgetővé teszi az egyházzellenes mozgalmak és az egyházon belülről tekintélyes csoportjának véleménye: az egyház elkésett a szociális szolgálattal, idejét múlt halott szervezet.

László Dezső a feleletet az egyház fogalmának és küldetésének megajzolásával adja. Az egyház a Krisztus teste. Igét hirdet és Igével él. Kötelessége három irányú: hirdeti az Igét, örködik az egyház és polgári intézmények élete fölött és szolgálati, szeretetmunkát végez. Hirdette-e az egyház tisztán az Igét, szólott-e mindenkinek? Örködött-e az intézmények élete felett és adott-e szolgáltni tudó tagokat? Megtett-e mindent a nyomorban és szükségben élők segítségére? Isten és a világ ítélőszéke előtt, de önmagunk ítélőszéke előtt is a felelet csak elmarasztaló lehet. Az egyház valóban elkésett a szociális szolgálattal, mert hivatását nem töltötte be.

Krisztus kegyelme azonban — ha megállapításunk bűnbánat —, felmentést ad. Az egyház életében és munkájában hiányok látszanak, de hogy egyáltalán valamit is tetetett, az Isten kegyelme. Ez a kegyelem továbbra is kötelez és biztat. Az ítélet azt mondja: az egyház elkésett. A kegyelem így szól: a kegyelmi idő tart, menj és dolgozz.

4. Szabadulás a sors hatalmából.

A modern ember sorshitét és a sors ellen folytatott küzdelmét állítja az evangélium mértéke alá előadásában *Borbáth Dániel*.

Úgy az ókori, mint a mai ember sorshívő. Hiszi, hogy élete felett vak, gonosz, kikerülhetetlen, végzet-szerű hatalom uralkodik, a nagy S-el írott Sors, mely nyomorúsággal, betegséggel, szenvedéssel teszi terhessé, elbírhatatlanná az életet.

A modern ember sajátos védekezéseket talál a sors hatalmának leküzdésére: jellemző ezek között a faj fejlesztése és megvédése. A fajtszta nép védett a sors szeszélyével szemben. Ha nem keveredik alacsonyabb rendű fajjal, sok nyomorúságtól mentes marad. (Németország fajvédelme, sterilizáció törvénye.) Biztos szabadulás vár a modern ember az átöröklésnek és a környezet hatásának tudományos ellenzésétől, eredményeinek felhasználásától (egységes állami nevelés Oroszországban). Vannak sorshívők, akik a csillagok, vagy bolygók járásából, számok kabalájából tanulmányozzák életüknek boldog, vagy szerencsétlen indító okait.

A sorshívő ember pogány. A modern tudomány kutatásainak eredményeit e célra használó ember modern pogány. Mindkét pogányság az ember méltóságát sérti, sülyesíti porba.

A hívő ember számára a szenvedés a bűn következménye. Nem a szenvedés rossz, hanem a szenvedést megelőző véték. A véték pedig sohasem külső hatalom, mindig személyes. A keresztyén embert a véték felismerése felszabadítja a vaksorsban tett hit alól. A véték alól pedig, a Jézus Krisztusban adott kegyelem, a goltogai kereszt oldja fel, melyben bűneinknek terhet magára vette, elhordozta. Krisztus éretünk való szenvedése mellett az ember szenvedése másodlagos.

Ez a kegyelem szabadít meg a sors hatalmától és ennek a kegyelemnek a gondviselésében naponként megnyilvánuló kijelentése véd meg a sorshit kétségbe-ejtő félelmétől.

5. Az egyház és a mai ember viszonya.

A keresztyén egyház mindig foglalkozott az ember idői meghatározásával. A protestáns egyház lényegéből következik, hogy bármely időnek, bármely kornak szellemi befolyása alá került embert a maga sajátos mivoltában vizsgálja és határozza meg. Ma az a kérdése, mi a mai ember lényege, mi az, ami megkülönbözteti az elmúlt korok emberétől? *Dr. Tavaszy Sándor* püspökhelyettes a választ a következőkben adja:

A XVIII-ik század elejéről indulnak el azok az eszmék, gondolatok, amelyek a mai embert jellemzik.

A mai ember autonómiára törekszik, szabadulni akar minden tekintélytől. Istennel, Krisztussal és az egyházzal szemben is függetlenségre törekszik. Ez a törekvés totális válságba juttatta. Ezt a válságot mutatja az emberen tuőnő civilizáció, a gépkorszak, mely veszélyezteti az ember emberségét. A mai embert jellemzi a szellemi otthontalanság. Életéből hiányzik az otthon melegsége és belső békessége. Elmondhatjuk róla, hogy nomád. Jellemzi továbbá a belső, feltétlen tekintély hiánya. Születésétől kezdve tekintély rombolást végzett, hogy önmagát tekintéllyé tegye. Mialatt az önmagáért folytatott harcban tekintélyét veszítette. Az ember teremtmény és ebből a kategóriájából ki nem léphet. Csak a Teremtővel való közösségében tudja önmagát érvényesíteni. Mióta életéből kizárta az Isten, Krisztus és egyház tekintélyét, életének középpontját, biztonságát elvesztette. Belsőleg megerősödött. Ezért keres diktatórikus életformát. Ezért merül pénz és élvezet-hajhászatba.

Mit adhat a mai embernek az egyház? Az egyház és a mai ember viszonyának végső kérdését *Dr. Tavaszy Sándor* így formulazza meg:

Az egyház Krisztus teste. Krisztus az örökkévalóságból belépett az emberi, történelmi viszonyok közé. Ez azt jelenti, hogy itt a világban, az egyházon át

folyik tovább Krisztus megtestesülése. Nem elégedhet meg az egyház az ember megismerésével, hanem úgy, amint Krisztus a mi nyomorúságunkat magára vette, fel kell vennie a válságba jutott ember gondját: és a Krisztusban való újjászületésre el kell vezetnie.

*

A kézelmult és a jelen gazdasági, társadalmi, politikai stb. kérdései Krisztusról a válságba jutott ember felé fordították tekintetünket. A hangsúly az itélő és országoló Istenről az ember szükségeire tevődött át és figyelmünket az emberi megoldások köztölték le. Krisztus és az evangélium életfolytatásunkban sokszor mellékes szerepet kapott, nem a megoldást, hanem elveink, gondolataink igazolását hozták.

A hangsúlynak ez az eltolódása szükségképpen vezetett egy belső megrendülésre. Isten kijelentése és Krisztusban adott kegyelme nélkül az élet kilátástalan, megoldhatatlan és meddő. Az egyház élete is az, ha megrendül benne a központi igazság bizonyossága: Krisztus megtestesülése.

Az egyháznak Krisztust kell hirdetnie, Krisztusra kell tekintenie és Krisztus parancsát kell követnie. Ha ezt cselekszi, nem rendülhet meg, mert Istentől vettett fundamentomra épült épülete van.

Ezt az igazságot véste nagyon határozottan öntudatunkba az elhangzott öt előadás. De figyelmeztetett is: gyűlekezeteink tagjai ma már nem elégszenek meg az egyház szociális, kulturális, gazdasági útmutatásaival. Elfogadják, de többet várnak. Gyűlekezeti tagjainknál egy komoly és felelősséget igénylő lelki éhség jelentkezik (mint ahogy jelentkezett minden időben, még akkor is, amikor a gyakorlati ténykedés elnyomta), amelyet az egyháznak meg kell látnia és Isten igéjét tisztán, hamisítatlanul eledelőül kell nyújtania. Istenre és Krisztus válságára van szüksége a mai keresztyén-ségnek, újjászületésre Krisztus által. Az egyháznak ösvényé kell válni, melynek útmutatásával a tagok személyesen munkálkodó Istennel találkozhatnak. S. J.

Lorántffy Zsuzsánna fejedelemasszony születése, esküvője és halála évfordulóján, április hó 18-án tartotta a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület Budapesten ez évi rendes közgyűlését.

Dr. Szászy Béláné elnöki megnyitójában megemlékezett arról, hogy az 1936. év a belső és külső gyarapodás esztendeje volt. Hosszú évek óta végre teljes munkarövel dolgozó diakonissza-lelkészt tudott munkába állítani. Nagymértékben gyarapodott az Egyesület a diakonissza-kórház újjáépítése által, mely munkálatot a nyár folyamán 66.000 pengő költséggel sikerült elvégez-tetni. — A titkári jelentés megemlékezett az Egyesület szegénygondozó munkájáról. Az Egyesület az év folyamán több előadás-sorozatot, karácsonyi vásárt, szeretet-vendégséget rendezett s bibliaköröket tartott fenn. Draskóczy László diakonisszalelkész jelentése szerint a testvérek és jelöltek száma 64. Dr. Weisinger Frigyes igazgató főorvos a kórházról tett jelentést. A Lorántffy Lednykollégiumról Patay Erzsébet diakonissza-testvér. Az elhelyező iroda munkájáról Németh Erzsébet vezető tett jelentést. Az Egyesület útján ez évben 680 ledny jutott kenyérhez. Új ága a háztartási alkalmazottak között végzett munkának, hogy az elhelyezett lednyokat szolgálati helyükön meglátogatják s állandó gondozásban igyeksenek őket részesíteni.

A „News Chronicle” érdekes adatokat közöl Németországról a közegészségüggyel kapcsolatban. Figyelemreméllónak tartja a halálozási arányszám növekedését, beszámol a betegsegítés módjairól és mind-ezekről tanulságokat von le. Felhívja a figyelmünket különösen a kiadott rendeletek egyikére, amely egyenesen hazafiatlannak és erkölcsstelennek nyilvánítja azt, ha egy anya klinikán vagy kórházban szüli meg a gyermekét, mert ez alkalmas a „családi érzés gyengítésére.”

Irodalom és Művészet

Vasárnapról vasárnapra.

Vásárhelyi János egyházi beszédei.

Minerva, 1937.

Az anyagi és lelki válság az egyház életét, a Theológiát s egyúttal az igehirdetést sem kerülte el. A válság lerombolta vagy jelentéktelenné tette a régi kereteket, kifejezési formákat, szempontokat, de máról holnapra újakkal pótolni nem tudta. Az igehirdetés kérdése az átalakuló időkben a teológiák elvi harciban vagy a gyülekezeti élet csendjében, elszigetelt küzdelmeiben, vagy szabad mozgalmak melegében, de mindenesetre kényszerhelyzetben és bizalmatlan elszigeteltségben várt. Várta az elvi korrekciók után a gyakorlati megoldásokat. Ma látszik csak, hogy az elvi korrekciók eképen az igehirdetést tették újra lehetővé és a válság állandó jellegűségének elismerése, leszögezése által az igehirdetés újra az egyház tevékenységének élére került. Ide eljutni kemény közelharcba került s ez a harc nemcsak képviselő személyiségek között folyt le, hanem magukban az igehirdető személyiségekben is. És ma is tart, az igehirdetés lényegéből kifolyólag, mert csak akkor igehirdetés az egyház igehirdetése, ha az ige esedéksége, időszertisége megállapítható. Az igehirdetés legutolsó magyarnyelvű elmélete 1915-ben jelent meg, a külföldi protestáns irodalomban pedig három évtized múlva most először; azóta senki sem próbálhatta meg az igehirdetés kérdését elvileg és keresztmetszetben nézni, legfeljebb új tüneteket mutatott fel, utakat próbált verni; nálunk emberfeletti küzdelem folyt azért, hogy a koncepció alatt álló theologia és a gyülekezeti igehirdetés között végzetes szakadás ne következék be.

E válság leküzdése közben azonban évente, vasárnapról vasárnapra ígét kellett hirdetni. Azt mondhatók: tanulva tanítani. Ez az igehirdetésben súlyos, válságos lelki harcba került. Így vall V. J.: „Szép és áldott feladat — az igehirdetés —, de nehéz” — de benne van a fáradhatatlan, magával küzdő harcok öröme is, a frontarcos győzelmi jelentése: legyőztem magamat. Mert V. J. e prédikációi már nem azok, mint tegnap, vagy évekkkel és 2 évtizeddel ezelőtt. Állandó bensőséges önvizsgálatról, éber gondallal végzett előkészületeiről beszél a 25 éves igehirdető és eljut a legnagyobb örömhöz, amit ember elérhet: az igehirdetés kegyelem, ajándék, Isten kitüntetése s egyúttal megdöbbenő felelősség. V. J. igehirdetésén 25 év hullámvéreseit, verőfényét, gyászát és vigasztaló eseményeit szemlélhetjük gyülekezeteinkben s ez a kötet is még nagy részben gyülekezeti valóság. Ebben a nagy gyülekezetben, melyben borult arcok és elmék, kettébe tört életek, csüggedt, fáradt nemzedékek esnek áldozatul, ritka megnyugtató jelenség, hogy van valaki, akit nem a válság láza, hanem a munka, a hitért küzdő harc láza lep meg, tart fogva. Aki árnyékos történelmünkben is nap-sugarakat lát, akinek a rosszak felett van másoknak is osztható reménysége: aki Isten haragos orcája mögé mer pillantani és a büntető, ítélő Isten szívében az alyai irgalmat, a szánakozó, megbocsátó kegyelmes Istent keresi, akit a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztusban meg is talál. Könnyebb lett volna vészmadárként pusztulásról beszélni, mint Isten irgalmazó szeretetét, örömmüzenetét a romlásban, elhagyatottságban felfedezni; siratózó nemzedéket, hitét vesztett embernyomot vigasztalni. V. J.-nak adatott, hogy az élet bizonytalanságában bizonyosságot, az örvénylő eseményekben isteni rendet hirdessen. Útjelző, mely nem dől ki, melyen az olvasható jegyek és a mutató uj nem mosódott el.

Az olvasó e kötetben 63 prédikációt talál. E pré-

dikációk külsőleg nem látszanak tagoltnak, de az a 2—3 gondolat, mely a textus summázásából telik ki, tapinthatóan elkülönül. Mint a jó gazdasági forduló rendszerben, külön vannak a gabonanemlék, úgy tárnak eléink az egyes kérdések mindig a maguk minőségében és sajátos helyzetükben, legtöbbször verőfényben. Nem sötétíti az árnyékokat, az emberi élet árnyai úgy is ijesztően sötétek; a fényre mutat, a sötétség orvosságára. Textusait nem adja nyersen, meztelenül, káté kérdéssé sűríti azt, ezért van az, hogy beszéde inkább Szentírászerű, bibliaszerű, mint igeszerű. Az igeszerűség ma még kísérletezés, de az irászerűség a beszédet könnyűvé, megfoghatóvá, azonnal is könnyen követhetővé teszi. Vásárhelyi János az *igeszerűséget*, az ige felbontását otthon a készülődésben végzi el, a gyülekezetnek kész táplálékot nyújt oly világos stílusban, ahogyan még a gyermek is megértheti. Hogy az igeszerűségnél maradjunk: ma követelmény, de irodalmi nyelvünk nagyon elszakadt népünk nyelvétől s külön lelki ajándék az, ha valaki a legnagyobb dolgokat oly vonzó egyszerűséggel tudja elmondani, mint pld. a Szentírásban a Jánosi levelek írója, akitől Vásárhelyi János a legtöbbet tanult, kinek lelkületéből ma is táplálkozik e kötet tanítása szerint is. A főforrás a Szentírás, az irászerűség a szentírásból való illusztrálás tehát a prédikáció töve, törzse, melyből a beszéd és kérdései kiágaznak. Innen az út az igeszerűséghez vezet, a gyökökéhez mutat vissza.

A prédikációk dogmatikája és etikájának felbontása theol. megítélés tárgya, itt csak annyit, hogy V. J. igehirdetésén állandóan a nyitott ablak érzik, levegő és napfény, állandó kontaktus a theol.-i irodalommal — ezek az ablakok a romboló vihar elől inkább elmentül zárulnak s mi csak a vihar utáni derűt érezzük az ő bizonyosságtevésén.

Nagyon érzékelhető V. J. prédikációin, hogy azok anyagát a pásztori munka eseményei töltik ki. Sok prédikációja pásztori beszélgetés folytatása, kérdések, nyomorúságok, bűnök, gyülekezeti betegségek, tévedések, gondos, szánakozó, aggódó, bizakodó kezelése. A prédikáció szórásai felületén új jajok, fájdalmak, bűnök vagy örömek tárnak fel s a templomi szöszék és a pásztorra bizott családok állandó érintkezésben, kölcsönhatásban vannak. Ezeknek a prédikációknak nincs kezdetük, nem fejeződnek be, mert a pásztori élet egész és egy, a bizonyosságtevés adja az egységét.

Ezrei hűveinknek, városokban és falvakban, de különösen szórványainkban e prédikációkat olvasva, képet nyernek az anyaggyülekezetek, az egyház életéről. Minden a szöszékre tartozik, azt tanítják a beszédek. A legnagyobb dolgok és a legkisebbek, a jajszó és mosoly az élet derűje, a halál árnyéka. A szöszéken azonban mindig örömmüzenet van. A halál és kegyelem, a szenvedés és ajándék. Isten keresi az embert, vágyk keze alkotása után. E prédikációkban nem suhog az ostor, nem dörög az ég, irgalom, szánakozás, pásztor zokogás, az elveszett bárány és drachma remegő keresése a megtalálás biztos reménységével. A végítéletben is inkább csak az idvezültek fénylő orcái, mint az elkárhozottak árnyéka látszik. Derű e beborult világban, életnek beszéde a csüggedt, lemondó, reménytelen világban. Aki nem jár templomba, valahol a mezőség névtelen szigetén, mert nincs templom járásnyi távolságban, az tudná igazán értékelni e prédikációkat, megkivánná a templomot, iskolát, harangszót, vérző, de ölelni, vigasztalni tudó egyházi életet.

E prédikációk pihentetnek, csendesítenek, vigasztalnak, gyógyítanak; de ha részleteiben, vagy nagy egészében nézzük, belenyilalik szívünkbe a vád, az igehirdető érzékeny szíven át érkező szemrehányás: „Isten szívében szomorúság, bánat van a bönös ember elesése felett”. Sokkal nagyobb vád van abban, ha Isten megbocsát, szeret, mintha haragszik: ezt a gondolatot V. J. el nem felejthetően tudja szemléltetni a 17. beszédben. Az igehirdetés célja mégis a bűnbe szenvedett lelkek *zaklatása*. Akaratlanul is. V. J. a saját szavai szerint

„bizonyágtételében egyre bátrabb és erősebb“, nem azért, mintha idáig tévedt volna, hanem mert az ige sodor, az ige ár. A mező tágul, a felelősség nehezedik és jön, eljött az idő, amikor éhség és szomjúság győtri a világot az Úr beszédének hallgatása után. És ha az ember, az olvasó közönség értékelni tudja egyszer a Krisztusról szóló bizonyágtételt, akkor e könyv vasárnapról vasárnapra hozzájárul a beteg emberiség gyógyulásához.

Nagy András:

A református lelkipásztor kézikönyve.

A református egyházi könyvtár XVII—XVIII. kötete. Cluj 1937. 266 l. Szerkesztette: Dr. Imre Lajos Borbáth Dániel, dr. Darkó Ákos és László Dezső közreműködésével.

Kissé különönsnek tűnhetik fel, hogy nem szorosan lelkipásztorok részére szerkesztett lapban a szerkesztőség egy lelkészek számára kiadott kézikönyvről részletesebb ismertetést közöl. De ez a körülmény kézenfekvő lesz, ha ezt a hatalmas és építő tartalmú könyvet, amelynek fontosságára a *Vásárhelyi János*, püspök által írt előszó hívja fel figyelmünket, úgy tekintjük, mint, amely testvéri segítség nemcsak nagy nehézségek közt élő, testi-lelki válságokban szenvedő lelkipásztoraink számára, hanem hitünk dolgaiban öntudatra törekvő hiveink részére is. Ennek a könyvnek különleges értékét biztosít az, hogy egyházunk különböző feladatait felkaroló és végző gyülekezetek és azok munkásai számára megszabja a munkák belső tartalmát, az egyes alkalmakhoz témákat ad s mindenütt felmutatja az egyházi élet és munka egyetlen követelményét, amely nem más, mint az Ige hirdetése. A lelkigondozás kézikönyve ez a mű, tehát azé a munkáé, amelynek tulajdonképeni alanya a Szentlélek, de Aki mégis emberekre bízta az Ige szolgálatát, az általa való tanítást, intézt, gondviselést, az elhívott szentek tökéletesbítését, Krisztus tetteinek, az egyháznak építését. A lelkigondozás munkája egyházunkban elsősorban a lelkipásztorra bízott, de azokra is, akiket a Lélek az ő munkatársaiul elhívott és szolgálatba akar állítani. Minden gyülekezetnek meg kell ismernie egyetemes egyházunk feladatait s ebbe a munkába az egyes gyülekezetek minél több tagját be kell kapcsolnunk, mert „a Szentlélek a helyi gyülekezet szolgálatán keresztül a lelkeket az egész anyaszentegyház szolgálatára nevei.“ (Imre L.) Egyházunk hiveinek lelkiismerete elé kell állítani, hogy az Ige hirdetése nemcsak szó, szó is, amelyet meg kell hallaniok, mint Isten izenetét, de e hallásból következőleg szakítaniok kell a hit meddőségével és ki kell vetítniök ebbe a bűn igájában szenvedő világba az Igéből kapott erőt, hogy az engedelmes lelkeken keresztül maga az élő Isten avatkozhassék bele az egyén, az egyház életébe és azt anyagszárnyakon a megváltás boldogsága felé vigye.

Az igehirdetés célja bizonyágot tenni Istenről, mint a világot megítélő és megváltó élő hatalomról s mindent az ő akarata alá rendelni, hogy mindent Isten tölthesen be. S amikor az igehirdetés az egyházban ezt a feladatot igyekszik szolgálni, maga előtt látja a kicsinyeket és nagyokat, ifjakat és felnőttek seregét, nőket és férfiakat s mindenki csoporthoz a maga módján megy el a „*megfeszített Krisztusról szóló igehirdetés egyszerű és meztelen igazságával, amelyet nem homályosít el a szavak pirosítójával.*“ (Kálvin szavai.) Nem hiába nevezi püspökünk előszava ezt a könyvet a mi országrészünk evangéliummal megszentelt lelkét tükröző könyvnek, mert valóban az. Hordozója annak a sajtóságság isteni parancsnak, amelynek követése nekünk élet, megkerülése a halál útja leend.

Az utóbbi évtizedekben világosan felismerte egyházunk a lelkek java és Isten dicsősége szolgálatának itt és ma betöltendő feladatait. Isten ügye diadaláért vállalt szent harcunkat pedig csak egységesen viharhatjuk meg. Egységnek kell lennie a tervekben, célokban, munkákban. Nagy értéke könyvünknek, hogy benne együtt van minden, amikkel eddig csak egyik-másik lapban, vagy

kicsiny vezérkönyvekben találkozhattunk, amelyek vagy eljutottak minden gyülekezethez vagy nem, de ez a könyv, reméljük, ott van már minden parókian s nem porosodik a levéltárak polcain, hanem a mindennapi használatban fényeseedik egyházunk munkásainak hűségese vezérévé.

Könyvünk több mint harmadfélszáz oldala 11 fejezetre oszolva ad tervet, témát, indítást a gyülekezetek munkásai számára. Mint egy hangosan kiáltó szó jelenti meg a gyülekezeteknek: ime ezeket a kérdéseket kell ma ismerni a református népnek, ezeket a munkákat végezni a hit leleményességével s ne legyen olyan hely, ahol megelégednek az egyház helyi bajainak intézgetéseivel, a sok veszni indult kincs apró-cseprő menetegetéseivel, hanem látni kell már egyszer tisztán, hogy a mi szerepünk az Igének való engedelmség s a többi aggodalom nélkül kell Istenre bízunk.

A mintegy 90 oldalra terjedő I-ső rész vasárnapi iskolák és gyermekistentiszteletek számára ad lecke-tervet. Igen célszerű elrendezésben ismerteti jól összeválogatott történetek alapján a Megváltó életútját e világban és a Lélek munkáját az Anyaszentegyházban. A vas. iskolák számára egy kis felelősséget jelent ez az egész évre szóló lecke-terv, a Fankhauser meglehetősen kihasznál történetei után. Örömmel látunk e részben aktuális kérdésekről szóló tanításokat, mint a misszióról, szórványokról, az abessziniai kereszténységről, diakonissza intézetről és kórházunkról, amelyek felnőtt egyháztagjainknak is kedves olvasmányai lehetnek. Nem az a részletesség jellemzi e történeteket, mint a Fankhauser-féle könyvek leckéit, de bő textusgyűjtemények, logikus és bő vázlatok teszik a vas. isk. vezetője számára nagyon jól használhatóvá. Kár, hogy kimaradtak a leckékből, amire eredetileg gondolt a szerkesztőbizottság, a mi egyházi és népi életünkben való példák, mint a vas. isk.-i leckék illusztrációi.

A II-ik rész bibliaköri vezérfonal. Két részre tagolódik. Első részében az apostoli hitvallás alapján tárgyalja hitünk kérdéseit, a második rész az Új szolgálat címen öszvetségi személyiségek életéhez hívogat Isten akaratának megismerésére. A lelkipásztorok részére e rész alapján annak a lehetősége is megvan, hogy ahol nem tárgyalhatók külön bibliakörök ezek a kérdések, vasárnap délutáni alkalmakkor vigyék azokat szószékre. Az ilyen előre megadott témák nagyban hozzásegítenek az igehirdetés rendszeressé tételéhez s hiveink is lassan rájönnek arra, hogy igehirdetésünk nem kapkodásból áll, hanem lassan bizonyos rend szerint épül általa Isten országá. Eddig az Ifjú iratterjesztése gondoskodott a bibliakörök számára alkalmas vezérfonalakról, most hálásan kell ezt fogadnunk Egyházkerületünk vezetőségének segítségé gyanánt a további rendszeres megjelenés reményében.

A III. rész testünk gondozása címen az ifjúsági nevelés négyes programjának megfelelően, testnevelési előadások és megbeszélések anyagát nyújtja. (Dr. Jancsó Béla.)

A IV-ik rész ugyanezen alapon a szolgálatra való nevelés fontosságára utalva ajánlja László Dezső: *Mit cselekedjem?* című füzetében foglalt anyagnak az egyesületi munkákban való tárgyalását.

Az V-ik rész ünnepétek számára ad programot. Az 1936-ik év nevezetes évfordulók esztendeje volt. Az intéstitió megjelenésének és Kálvin Genfben maradásának 400-ados évfordulója. A magyar református egyházra nézve ugyancsak jelentős Méliusz Péter születésének 4-ik százada és Szikszai György „Keresztényi Tanítások és Imádságok“ c. könyve megjelenésének 150 éves fordulója. Könyvünk csak az Intéstitúcióval foglalkozik öt előadásvázlat (dr. Imre Lajos) és egy kidolgozott előadás (dr. Nagy Géza) keretében. Valahányszor ilyen természetű gyülekezeti ünnepélyeket kell rendeznünk, mindig az a nagy hiányosság, hogy nincs egy olyan vallásos versgyűjteményünk, mint pl. a magyarországi református egyház „Aranyhárfa“-ja. A parokhiális könyvtár kötetei közé legközelebb egy ilyen segéd-

könyvet is hálásan iktatnánk, legalább ott lenne minden gyülekezetünkben.

A VI. részben „Az anyaszentegyház élete” címen hét előadást kapunk (László Dezső), amelyek egyházunk belső képétől kiindulva hitvallásaink szellemében szólnak a mai egyházi élet legfontosabb kérdéseiről.

A VII-ik rész program a reformáció emléknapija egy prédikáció és egy előadásvázlat alapján (Sipos Géza). Nagyon fontos volna, hogy ezt a napot minden gyülekezetben okt. 31-én ünnepeljék meg.

A VIII-ik rész adventi (Dávid Gyula), a IX-ik nagyheti hétköznapi istentiszteletek tartására (Bedő Béla) nyújt bibliamagyarázatokat.

Könyvünk egyik legfontosabb része a X., amely kilenc különböző alkalmi — vasárnapi iskolai, ifjúsági, sáfársági, árvaházi, külmisziói, diakonissza, iratterjesztési, anyáknapj és szórványkérdésnek a gyülekezetek lelkiismerete elé állításában jön a lelkipásztor segítségére. Ezek mindenikében egy beszéd- és egy előadásvázlat annak a lelkipásztornak a munkája, aki az illető feladattal speciálisan foglalkozik.

Végül a X-ik rész három előadás — A lelkigondozás mai kérdései (dr. Imre Lajos), A lelkipásztor önképzése (M. Nagy Ottó) és Az egyház munkáinak egysége (László Dezső) — a mai lelkipásztor el nem mellőzhető feladatairól szól.

Az egész mű azt mutatja, hogy milyen sokágu az egyház munkája s abban milyen fontos szerepe van minden munkásnak. De ez a sokágú munka egységben áll s egyiknek is elhanyagolása, már a lelki édesanya megkárosítása, Isten dicsőségének megkisebbitése. Isten ma kétségkívül ezeket bizta ránk. Az a kérdés, van-e élő hitünk a feladatok meglátására és szolgálatára, az Igének való engedelmességre. Találón írja a könyv utolsó mondata: „Az egyházi élet minden kérdése gyökerében hit kérdés és az egyház egész élete azon fordul meg, hogy a tagok és az egész egyház miképpen dönt akkor, amikor az Igén keresztül Ura és Királya, Krisztus megszólal.”

Köszönjük egyházunk vezetésének, hogy ezt a jó segédkönyvet kezünkbe adta, kérjük, nyújtson még nekünk ilyen segítséget, mert egyházunk munkáit sok kapkodástól menti meg és gyülekezeteinket a Szentlélek által adott rendre neveli *Ady László.*

Vásárhelyi János: Mi az egyház?

Református Könyvtár 30. sz. Oradea, 1937. 79 old.

A szomszéd terület iratterjesztése felmérhetetlen szolgálatot teljesít azáltal, hogy minden hónapban egy értékes, szépen megírt és tartalmas füzetet küld azoknak, akik beléptek a Református Könyvbarátok Társágába. Ez a vállalkozás ékes például szolgálhatna minden református egyháznak és egyházkerületnek. Alig két év leforgása alatt 30 füzet jutott el ezen a vállalkozáson át a református hívek ezreihez. Annak ellenére, hogy ezeket a füzeteket a mi kerületünkben szándékosan nem terjesztik, kiváló írónkat gyakran kéri meg a közreműködésre. A sorozat jegyzékéből tudjuk meg, hogy ez a füzet a püspökünknek harmadik itt megjelent értékes munkája.

Nemcsak általában a sorozatról, hanem erről füzetéről is sok jót tudunk elmondani. *Mi az egyház?* c. füzet hat kisebb cikket tartalmaz. (Kálvin János, Az egyház és az egyház feladata, Egyházunk mai helyzete és feladatai, A fejedelemasszonyok, A cselédleány tisztessége, A gyermekek.) A cikkek közül csupán kettő foglalkozik kifejezetten az egyház kérdésével, de a többi is szervesen mutat rá az egyház életének egy-egy vonására. Megismerjük Kálvint, mint az egyházi munka hőseit, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György feleségét, mint az igazi református asszony példaképet és végül az egyház cselédek és gyermekek iránti felelősségét. A füzetben a tiszta biblikus és hitvallásos református

szellem huzódik végig. Ugy olvasásra, mint mások előtti felolvasásra kiválóan alkalmas. A füzetben között cikkek példát mutatnak arra, hogy miképpen kell nagy kérdésekről egyszerű emberek előtt beszélni és írni.

Addig is amíg egyházunk a mi hasonló célt szolgáló Ünnepnepok c. sorozatunk folytatására gondolhat, ennek és a sorozat többi füzetének terjesztését a legmelegebben ajánljuk. *L. D.*

Horváth Jenő: Sáfárság a lelkipásztor életében.

Külön lenyomat a „Református Lelkipásztor” 1936. évi számaiból. 1936. 22. o.

Horváth Jenő különlenyomatban is megjelent dolgozatát Az Út 1932. és a Református Lelkipásztor 1936. évfolyamában olvashattuk. Az Útban megjelent anyagot, amely kizárólag a lelkipásztori élet sáfársági alapon való szemléletével foglalkozott, az új kiadás megtoldotta a sáfárságra és sáfársági mozgalomra vonatkozó általános ismeretekkel. Ez természetesen előnyére vált az újabb kiadásnak. A munka világosan mutat rá a sáfárság lényegére és annak a lelkipásztori életben gyümölcsöztethető vonatkozásaira. Ugy a keresztyén élet, mint a lelkipásztori szolgálat a maga lényegét tekintve: sáfárság. A sáfárkodó keresztyén élet és a sáfárkodó lelkipásztori élet nem valami extra keresztyén élet és lelkipásztori élet, hanem az igazi keresztyén élet és szolgálat. A munka a kérdésnek nemcsak az alapelveit fekteti le, hanem a lelkipásztori élet és munka széles kizágazó hatalmas mezejének minden pontján kimutatja a sáfárság szempontjait. Talán ez a tulzolt részletesség kissé szétélesítve teszi a munkát és ez lehet az oka, hogy nem mindig tudja nagyon határozottan meghuzni a vonalat a keresztyén élet és a lelkipásztori élet között. Horváth Jenő munkája nemcsak a sáfársági, hanem a lelkipásztori kérdésekkel foglalkozó irodalomnak is egyik legértékesebb és legértettebb alkotása. Érdemes volt különlenyomat formájában is kiemelni a folyóiratokból. *L. D.*

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: **László Dezső.**

Babos Sándor és Lőrincz Mária április 19-én tartották esküvőjüket. Az esküvő után azonnal utra is keltek Mandzsuria felé. Isten áldását kérjük közös utjukra.

Horváth Jenő aninouisai lelkész március hó folyamán a debreceni egyetem hittudományi karán cum laude fokozattal doktori szigorlatot tett, A külmisziói lényege” c. dolgozata alapján. Élete új állomáson szeretettel köszöntjük szénior munkánk egyik legelső úttörőjét.

Tunyogi Cs. Andráséknak házasságát az Úr Monika nevű kislánnyal áldotta meg. Itt említjük meg, hogy a losonci theologia ó szövevényi előadások tartására hívta meg Tunyogi Andrást, aki három hónapot fog Csehszlovákiában időteni.

Kál István lelkész és Györgyfalvy Éva február folyamán házasságot kötöttek. Isten áldását kérjük közös életükre.

Sipos Géza, Sz. O. pénztáros új címe: Turda, Ref. Parochia.

Nyári konferenciánkra javaslatokat kér a rovatvezető

H I R E I N K

A budapesti reformátusok ezévi nagygyűlésüket április 11-én tartották a Vigadó termében. A gyűlésen résztvett Darányi Kálmán miniszterelnök és Lázár Andor igazságügyminiszter is. Tasnádi-Nagy András kultusz-államtitkár megnyitóbeszéde után dr. Victor János „A református egyház a társadalmi és felekezeti béke szolgálatában” címmel tartott előadást. „Nyilvánvaló — mondotta többek közt —, hogy a társadalmi béke szolgálatára alkalmatlanná válik az egyházunk és minden más egyház, ha a maga létéért vívott mindennapi harcát nem tudja másképp megvívni, csak egymásközi viszály szításával.” Hangsúlyozta dr. Victor János a felekezeti béke fontosságát és jelentőségét, majd felvetette a kérdést, hogy a felekezeti béke terén milyen szolgálatok várnak a református egyháza.

— Hadd korlátozom vizsgálódásaimat — mondotta többek közt — az egyetlen viszonylatra, amely problémát rejt magában, tudniillik a római katolikus egyházhoz való viszonyunkra. Van ugyan még egy tüskés kérdés, amelyet felekezeti ellentét címen tart nyilván a közvélemény egy része: a zsidósághoz való viszonyunk. De az itt felmerülhető problémák gócpontjait balgaság volna a templomokban és a zsinagógákban keresni. Azok a tőzsdék és bankok táján találhatóak meg. A kérdés nem vallási, hanem gazdasági természetű. Állapítsuk meg nyugodt lelkiismerettel és önérzettel, hogy amikor a római egyházzal szemben a békességet ápolni kívánjuk, egyházunknak ez nem kerül önmeztagadásba. Ha a római egyház módot talál arra, hogy a reverzális kérdés tüskéjét kihúzza a magyar társadalom testéből, a magyar nemzet olyan háláját biztosítaná, amelynek a római egyház láthatná elsősorban a hasznát.

Victor János beszéde végén a közéleti erkölcs lovagiassági szabályainak betartását és az igaz felekezeti békét sürgette. Utána gróf Ráday Gedeonné arról tartott előadást, hogy mi a nő feladata az egyházban, majd Fazekas Lajosné, a református lelkésznek országos szövetségének főtitkára beszélt, végül Ravasz László tartott beszédet a magyar reformátusság egységéről és hivatásáról. Utalt arra, hogy nem lehet vita tárgy, melyik egyház magyarabb és ne merje mondani senki, hogy a reformátusok nem elég magyarok, mert ők nem tudnak soha mások lenni. Ha az egész magyar kálvinizmus, 1 millió 850.000 ember egyetlen nagy élő egység és szervezet, akkor egyházpolitikai és közéleti súlyuk semmiféle külső támogatásra nem szorul.

Oroszországban a szovjetmilitarizmus megállapította, hogy a Jagoda volt GPU főnök által létesített nő

katonai ezredek értéke nagyon csekély és csak parádészásra jók. Miután a hadügyi népbiztos arra a konzervatív álláspontra is jutott, hogy a nőknek otthon, a családban a helyük, kiadta a rendeletet a női ezredek feloszlására.

Németországban a Deutsche Frauenwerk legutóbbi ülésén hosszas vitát folytattak a nőtestületek jelenlévő képviselői, hogy — szükséges-e külön német divatot kreálni? Göbbelsné asszony, aki egyike a legelső német divathölgyeknek, élesen állást foglalt a külön német „női egyenruha” terve ellen, azzal az indokolással, hogy a német nők öltözzenek csak európai módra és inkább gondolkodásukban, szellemükben legyenek hűséges polgárai a Harmadik Birodalomnak.

A kártyát a XV. század elején találták ki. Hamarosan elterjedt és mindenfelé bűnös szenvedéllyé lett. Kapisztrán János már 1452-ben éles prédikációt tart a kártya ellen. Egyik német császár pedig szigorú rendeletet ad ki, amely szerint „senkinek sem szabad elkártyáznia nejét, gyermekeit, vagy testének egy részét.” Ugyanezen időben történt, hogy a szienai Bernát olasz barát is prédikált a kártya ellen. Beszédének nagy hatása következtében elégették a kártyákat. Egy a hívők közül sirva borult eléje és így szólt: „Atyám, én nem tanultam más mesterséget, mint a kártyafestést s ha te most ezt elveszed tőlem, családom is, én is éhen halunk.” És ekkor a lelkész egy lapocskára felrajzolta a napot, beleírta Jézus nevét és így szólt: „Te nem tudsz mást festeni? Fess ilyen képet!” A képek káposák lettek és a festő meggazdagodott belőlük.

A magyarországi Református Egyetemes Konvent folyó hó 3 án kezdte meg rendes évi ülését, amelynek jelentőségét a világi elnök és az egyházi elnök székfoglaló beszéde adta meg. Az ülés megnyitása után Balogh Jenő hangoztatta, hogy az istentagadás és fékezhetetlen gyűlölet légkörében a vezetőembereknek kell példaadásként odaállaniok a magyar középosztály és az egész magyar társadalom elé.

— Nyíltan hitvallást kell tenni — hangoztatta — azzal a pogánysággal szemben, amelynek tévútra vezető eszmét nálunk is megzavartak egyeseket.

Az ülés ezután titkos szavazással az egyetemes konvent lelkészelnöké választotta Ravasz László dunamelléki püspököt, világi elnökévé pedig dr. Balogh Jenőt, akinek mandátumát meghosszabbította. Balogh Jenő nyomban meg is tartotta székfoglalóját.

— Ki nem próbált külföldi példák utánzása helyett — mondotta többek közt — megfelelő ütemű haladdással a magyarság szellemi és anyagi erejét kell növelni. Az ifjúság kérdésében kétségtelenül tennünk kell valamit, viszont látnunk kell — és itt nem csupán az egyetemi tünetésekre gondolok —, hogy bizonyos túlzások mutatkoznak az ifjúság életében. Valamennyien meg vagyunk győződve — folytatta azután — hogy behatóbb népi politika szükséges és bár magam nem foglalkozom pártpolitikával, meg kell mondanom, hogy kedvező hangulat nyilvánul meg azok iránt, akik ma a hatalom birtokában vannak. Vezetésük alatt a javulás hitem szerint csakugyan be fog következni.

Ezután Ravasz László püspök tartotta meg székfoglalóját.

— Az ilyen nehéz időkben — mondotta — csak hívő emberek tudnak megállni, mert hívők tudnak csupán vallást tenni arról, hogy az az örökkévaló Isten, aki az ő szolgálatát rábizta gyenge és gyarló gyermekére, valamiképpen megsegíti őket, ha engedelmessékednek igéjének.

A konvent ezután új lelkészi alelnökévé választotta Farkas István tiszáninneri püspököt; világi alelnökévé pedig gróf Teleki József dunamelléki főgondnokot.

Amerikában tárgyalások folynak afelől, hogy Santo Domingo szigetén nagy zsidó telepet létesítsenek, ahova a különböző országokban szorongatott zsidók kivándorolhatnak.

Az ausztriai evangélikus egyházba az elmúlt esztendőben 8508 egyén tért be. A kitérők száma 1325 volt.

Puskin nagy orosz író halálának 100 évfordulóján a költő műveiből 250.000 példányt adtak ki. A szovjet azonban a könyveket megjelenésük után megsemmisítette, mert bennük Isten neve nagy kezdőbetűvel volt írva és ez Szovjetországban tilos.

A Kálvin Szövetség április 16-án tartotta évi közgyűlést Budapesten. Bernát István elnöki megnyitójában a jövőben való bizalom szükségességét hangoztatta. Ünnepi előadást tartott Benkő Ferenc ny. államtitkár a református öntudatról. A református öntudat — mondotta — feltétlen alázat Isten előtt és feltétlen bizalom Istenben. A református ember egyházához áldozatos hűséggel ragaszkodik. A tisztaság viselésére egyetlen jog-cím Isten akarata és nem világi méltósága vagy régi családja. Tegyük meg mindent társadalmi és gazdasági téren az egyház tagjainak megerősítésére. Bilket Pap István elnök köszönte meg az előadást, amely hitvallás és bizonyítéktétel volt. Kérészy Zoltán nyújtott be indítványt. A bolsevizmussal és a germán pogánysággal szemben szükség van arra, hogy az összes keresztény egyházak összefogjanak. Tegyük megfontoltság tárgyává a bolsevista és pogány mozgalmak ellen egy egységes keresztény front kialakításának szükségességét és lehetőségét. Evégből a keresztény egyházak küldjenek ki közös bizottságot. A közgyűlés az indítványt a választmány-nak adta ki véleményezés végett.

A debreceni Tisza István Tudományos Társaság ünnepi ülésén dr. Ravasz László tiszteletbeli taggá választása alkalmából székfoglalót tartott „Szónoklás és igehirdetés” címen.

— Ma az élőszó hatalmának a kérdése, ismét az emberiség nagy kérdésévé lett. Aki hallotta Hitlert, Mussolinét, aki látja és tudja hogy Lenin és a többiek hogyan csinálták meg az orosz forradalmat, azok tudják, hogy mennyire életszükségletté vált ma az, hogy az emberek saját meggyőződésüket az élőszó erejével szíják, ezrek, milliók meggyőződésévé tegyék. Az élőszó által való akarathatározás, tömegnevelés, sorsalakítás, történelemcsinálás ma időszzerűbb, mint bármikor. Az a beszéd, amely ma akarja megteremteni önmagának az alkalmat, már elkészült, mert alkalom nélkül nincs beszéd. Az alkalomlítás pedig a szónoki talentum kérdése. A beszéd egy logikai dráma. A szónokot ékeszszólóvá csak egy magasabb igazságba vetett pozitív hit teheti. Éppen ebben különbözik a színésztől. Az egyházi beszédet csak az élő szuverén Istennel való viszonyunk szempontjából lehet megítélni. Isten azzal tesz

arról, hogy mindenki lássa és megismerje, hogy igéjében kijelenti magát. Az Ige, Isten teremtő gondolata a Názáreti Jézusban testesül meg. A református istentisztelet keretében való igehirdetés valóságos lehetetlen vállalkozás. Igehirdetőnek lenni isteni kényszer.

Gandhival tárgyalt egy anglikán püspök az indiai kereszténység vezető férfiainak jelenlétében. A megbeszélés témája a kaszt-nélküliek ügye volt. A kaszt-nélküliek újabb nagy tömegben lépnek át a keresztény egyházba. Ez a szélesebb indiai körökben élénk megbeszélés tárgyát képezi. Az anglikán püspök hangsúlyozta, hogy minden félreértést ebben a kérdésben tisztázni kell. Gandhi szerint nem lehet semmi akadályt felállítani a kaszt-nélküliekkel szemben, ha ők vallásos vágyakozásból a keresztény egyházba átlépnek és ott lelki éhségüket kielégíthetik. Kinyilatkozta Gandhi továbbá, hogy ezen a téren a keresztény misszionáriusokra nagy feladat vár, akiknek a munkáját ő is helyesli.

A tíz éven aluli gyermekek intelligencia-vizsgálatáról tartott előadást dr. Bálint Antal főorvos, a Magyar Individuálpaszichologia Egyesületben, Budapesten. — Az előadó abból indult ki, hogy az egyes gyermekek testi és lelki alkata igen különböző és ugyancsak különböző szellemi fejlődésük is, amely hol lassabb, hol gyorsabb. Ezért van az, hogy a hatéves gyermekeknek mintegy negyedrésze még nem érett az iskolára, ezzel szemben egy másik negyede már korábban kezdhetné el a tanulást. A társadalomra nem lehet közömbös — mondotta az előadó —, hogy mennyire használja ki a gyermekek lelkét és ezért szükséges az intelligencia-vizsgálat, amely külföldön igen sok helyen már bevett szokás. Helyes lenne, ha Magyarországon is, már hároméves kortól kezdve a gyermekek intelligencia-vizsgálatban részesülnének, — mert ha a szülő és tanító időben fel lehet világosítani a gyermek képességeiről, sokkal kevesebb sajnálatos eset fordulna elő a gyermekek lelki világában. Ugyancsak hároméves koruktól kezdve individuálisan kellene nevelni a gyermekeket, a szellemileg hátramaradottaknak később, a koránfejtetteknek előbb kellene kezdeni az iskolát. Így nem történhetne meg az, ami ma, sajnos, gyakran előfordul, hogy az iskola nem tudja kihozni a gyermekből azt a maximális képességet, amit kellene. Statisztikával kimutatható, hogy átlagban csak minden negyedik gyermek felel meg az iskola követelményeinek. — Dr. Bálint főorvos ezt a megállapítást érdekes esettel illusztrálta. Elmondotta, hogy egy kisfiú ismerőse négyszer járta az elemi iskola harmadik osztályát és mindannyiszor megbukott az évről-évre vizsgán. A kétségbeesett szülők végül is a pszichológushoz fordultak, aki rövid időn belül bebizonyította, hogy a gyermek kétségkívül tehetséges, de ezt a tulajdonságát félszűzességéből valósággal rejtette magában, mert félt az osztálytársak csufolódásától. Az ilyen esetek megakadályozására szolgál az intelligencia-vizsgálat, — hiszen intelligencia alatt az elme különböző funkcióit értjük. Az emlékezet, a figyelem, mind ilyen tünetek. A vizsgálat főtényezői, hogy mennyire tud valaki fogalmat alkotni magának az élet különböző megnyilvánulásairól. Ha egy gyermeknek például három-, hat- és kilencéves korban megmutatjuk ugyanazt a képet, eleinte csak rámutat a tárgyra, később felismeri és végül meghatározza annak a fogalmát. Ennek a sorrendnek nagy általánosságban így kell bekövetkeznie és ezzel már el is értük azt, hogy mire a gyermek betölti tízenéves korát, teljesen tisztában legyünk képességeivel és tudhassuk azt is, hogy azok-

(Folytatása a boríték 2-ik oldalán.)

Szerkesztésért felelős: DR. TAVASZY SÁNDOR.

„Grafica” könyvnyomda. Cluj, Calea Marechal Foch 38.